

MALİ TATİL UYGULAMASININ İŞ ve SOSYAL GÜVENLİK UYGULAMALARINA ETKİSİ

THE EFFECTS OF FINANCIAL RECESS ON OCCUPATIONAL SAFETY AND SOCIAL SECURITY IMPLEMENTATIONS

Yahya Kemal KOÇ*

Oya ŞALAP**

ÖZ

Kamu yükümlülüklerinin bir kısmı periyodik takip ve işlem gerektirmektedir. Bu nedenle yılın tüm zamanlarında, mali meslek mensupları gibi bu yükümlülüklerin yerine getirilmesinde çalışanlar dinlenme ihtiyacından mahrum kalabilmektedir. Anayasa'da düzenlendiği üzere devletin en önemli yükümlülüklerinden biri, dinlenme hakkını koruması ve çalışma barışının sağlanmasıdır. Bu anlamda 2007 yılından itibaren, dinlenme ihtiyacının karşılanması ve iş ilişkilerine doğrudan müdahale içermeyecek biçimde kamu yükümlülüklerinin ertelenmesini amaçlayan mali tatil uygulanmaktadır. Bu çalışmada, iş ve sosyal güvenlik mevzuatı gereğince yerine getirilmesi gereken kamu yükümlülüklerinin 1 Temmuz-20 Temmuz tarihleri arasında uygulanan mali tatil nedeniyle ne şekilde etkilendiğine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mali Tatil, İş ve Sosyal Güvenlik, Dinlenme Hakkı.

ABSTRACT

Some of the public obligations require regular follow-up and work. As a result, financial services people may lack rest throughout the year while doing their jobs. As provided under the Constitution, one of the most important duties of the State is to protect the right to rest and guarantee the labour peace. In this regard, as of 2007, financial recess has been carried out in order to meet the right to rest and defer public obligations without any interference in working relations. This article studies the potential effects of the financial recess, which is applied between 1 July and 20 July, on the public obligations that must be fulfilled under the occupational safety and social security legislation.

Keywords: Financial recess, occupational safety, social security, right to rest

* Sosyal Güvenlik Kurumu Eski Denetmeni, Sosyal Güvenlik Eski Merkez Müdürü, İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı

** İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı, (İstanbul Üniversitesi) Doktora Öğrencisi

1- GİRİŞ

Mali meslek mensupları gibi bu yükümlülüklerin yerine getirilmesinde çalışanlar, periyodik kamu yükümlülükleri nedeniyle yılın bazı zamanlarında, dinlenme ihtiyacından mahrum kalabilmektedir. Bu anlamda kamu yükümlülükleri yılın belirli dönemlerinde ertelenerek mali tatil uygulaması yapılmakta ve çalışanların dinlenme ihtiyacını karşılamalarına imkân sağlanmaktadır.

2007 yılından itibaren başlayan mali tatil uygulaması, her yılın 1 Temmuz ile 20 Temmuz tarihleri arasında uygulanmaktadır. Bu süre içerisinde özellikle mali konularda (vergi gibi) kamu yükümlülükleri ertelenmektedir. Ayrıca 5604 Sayılı Malî Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında iş ve sosyal güvenlik uygulamaları da yer almaktadır. Dolayısıyla Sosyal Güvenlik Kurumu ile Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine yapılan işveren bildirimleri de ertelenmektedir.

2- BİR DİNLENME İHTİYACI OLARAK MALİ TATİL UYGULAMASI

İşverenler çeşitli kanunlardan doğan kamusal yükümlülüklerini belirli periyotlar halinde sürekli olarak yerine getirmektedir. Bu yükümlülükleri gerçekleştirirken yapmakta oldukları iş ve işlemlerden dolayı yıl içerisinde yoğunluklar yaşanmakta ve zaman zaman sağlıklı çalışmanın gerçekleştirilmesi de zorlaşmaktadır. Dolayısıyla uzman veya yeterlilik sahibi çalışanlar tarafından yerine getirilen bu işlemler nedeniyle dinlenme hakkının sağlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda 2007 yılından itibaren uygulanan mali tatil uygulaması, kamusal yükümlülüklerin ertelenmesi suretiyle kamu işlemlerini gerçekleştiren çalışanların dinlenmesini hedefleyen bir uygulamadır.

Çalışma hayatının düzenlenmesi, çalışma barışının sağlanması ve çalışanların korunması, devletin temel görevlerinden biridir. Bu anlamda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 49. maddesinde, “Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.”¹ hükmü yer almaktadır. Gerek kamu yükümlülüklerini yerine getiren meslek mensuplarının gerekse de kamu çalışanlarının dinlenme ihtiyacı karşılanmalıdır. Şayet karşılanamazsa, insan onuruna yakışır çalışma yaşamının korunamayacağı açıktır. Dolayısıyla devletin temel görevi olarak bu tür olumsuzlukların giderilmesi amacıyla “mali tatil uygulaması” gibi gerekli politikaların uygulanması bir zorunluluk haline gelmektedir.

Türkiye’de mali tatil uygulaması, 2007 yılında yürürlüğe koyulan 5604 sayılı Malî Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanunla² başlamıştır. 5604 sayılı Kanunun genel gerekçesinde de “meslek mensuplarını yoğun iş stresinden uzaklaştırarak, daha verimli ve sağlıklı çalışmalarını sağlama”³ amacının olduğu belirtilerek dinlenme hakkına vurgu yapılmıştır.

3- GENEL OLARAK MALİ TATİL UYGULAMASI

2007 yılından itibaren her yıl Temmuz ayının birinci günü ile yirminci günü arası mali tatil uygulaması olarak kabul edilmektedir. Temmuz ayının yirmi günü de mali tatile dâhil edilmektedir. Eğer haziran ayının son günü tatil gününe rastlıyorsa, mali tatil uygulaması temmuz ayının ilk iş günü baş-

¹ 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Resmî Gazete Tarih: 9/11/1982, Sayı: 17863 (Mükerrer).

² 5604 Sayılı Malî Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete Tarih: 28/3/2007, Sayı: 26476.

³ 28.09.2006 Tarih ve 1275 Sayılı Kanun Teklifi, (Çevrimiçi: <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/2/2-0866.pdf>), Erişim Tarihi: 14 Haziran 2017.

lamaktadır.⁴ Bu durum, yirmi günlük mali tatil süresinin uzamasına neden olmaz, ancak her koşulda mali tatil temmuz ayının yirminci günü sona erer.

2017 yılında, 30 Haziran Cuma günü olduğundan, mali tatil resmi olarak 1 Temmuz Cumartesi günü itibariyle başlamaktadır. (Tablo 1) Ancak cumartesi ve pazar günleri kamu yükümlülükleri açısından tatil günü sayıldığından fiili anlamda mali tatil ilk iş günü olarak 3 Temmuz Pazartesi günü uygulanmaya başlayacaktır.

Tablo 1: 2017 Yılı Mali Tatil Uygulaması (Temmuz Ayı)

Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20*	21	22	23
24	25**	26	27	28	29	30
31						

* 1 Temmuz-20 Temmuz arasına rastlayan yükümlülükler için son tarih 27 Temmuz 2017 Perşembe günüdür.
** 21-25 Temmuz arasında rastlayan yükümlülükler için son tarih 25 Temmuz 2017 Salı günüdür.

Mali tatil süresince vergisel yükümlülükler ertelenmektedir. Öte yandan bu uygulama zamanında vergiye ilişkin incelemeler yapılamadığı için bu incelemelerde gerekli bilgi ve belgeler istenmemektedir. Yirmi günlük sürenin dinlenme amacıyla verilmesi sonucunda, sadece mali tatil günleri değil, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük dönemde yerine getirilmesi gereken yükümlülükler için de erteleme yapılmaktadır. Bu süre kamu yükümlülüklerine hazırlık amacıyla verilir, dolayısıyla mali tatil sonrasında yetiştirilmesi gereken işler için önceden çalışma yapılmasına imkân tanınmış olmaktadır.

Mali tatil sonrası erteleme, iki türlü uygulanmaktadır. Bunlardan birincisi, yasal süresinin son günü mali tatile rastlayan yükümlülüklerdir, ikincisi ise, 21-25 Temmuz (bu tarihler dâhil) arasında biten yükümlülüklerdir. Bu ayrıma göre, yasal süresinin son günü mali tatile rastlayan yükümlülükler mali tatil bitiminden itibaren yedi gün uzatılmış sayılırken, 21-25 Temmuz (bu tarihler dahil) arasında rastlayan yükümlülüklerin son günü ise mali tatilin son gününü izleyen beşinci günün mesai bitimi olarak kabul edilmektedir.

⁴ 5604 sayılı Kanun, Madde:49-1.

Tablo 2: Mali Tatilde Ertelenen Yükümlülükler ve Ertelemenin Son Günü (2017 Yılı)

Yükümlülüğün Son Günü	Erteleme Süresi	Ertelenen Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi İçin Son Tarih
• Yasal Süresi 1 Temmuz ile 20 Temmuz Tarihleri Arasında Sona Eren Yükümlülükler	Mali tatili izleyen 7 gün	27 Temmuz 2017 Perşembe Günü
• Yasal süresi 21 Temmuz ile 25 Temmuz Arasında Sona Eren Yükümlülükler	Mali tatili izleyen 5 gün	25 Temmuz 2017 Salı Günü

Her ne kadar 1-20 Temmuz tarihleri arasında (bu tarihler dâhil) mali tatil sayılsa da mali tatil kapsamında giren bilgi ve belgelerin son günü 27 Temmuz 2017 Perşembe günü sona ermektedir. Bununla beraber, mali tatilin son gününü izleyen beş gün içerisinde yasal süresi sona eren yükümlülükler için son gün 25 Temmuz 2017 Salı günü olacaktır.

4- MALİ TATİL UYGULAMASININ İŞ ve SOSYAL GÜVENLİK UYGULAMALARINA ETKİSİ

Mali tatil uygulaması genel itibariyle, mali işlerle ilişkilendirilmektedir. Ancak, 5604 Sayılı Kanunun ikinci maddesinde; *“Malî tatil ilan edilen döneme rastlayan tarihlerde 5/5/1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa göre işverenlerce yapılması gereken, iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler; 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi sigortalıların, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi işverenlerin, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi sigortalıların yapmakla yükümlü olduğu iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler, 1 inci maddede belirtilen süreler kadar ertelenir.”* hükmüne yer verilmiştir. Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere iş ve sosyal güvenlik uygulamaları açısından da bazı yükümlülükler de kapsama alınmıştır. İlgili maddeye göre, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanununa göre yapılan beyan, bildirim ve ödemeler, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereğince yapılan bildirimlerin erteleneceği düzenlenmiştir.⁵ Ancak bu madde uyarınca iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri mali tatil uygulaması dışında bırakılmıştır. Mahiyeti gereğince süreklilik arz etmeyen ve periyodik bildirim yükümlülüğü bulunmayan iş kazası ve meslek hastalığının kapsam dışı bırakılması, fiili anlamda uygulamanın amacına uygun olduğu düşünülmektedir.

⁵ 5604 Sayılı Kanun, Madde 2/1.

Tablo 3: Mali Tatil Uygulaması Kapsamı Değerlendirilen İş ve Sosyal Güvenlik Uygulamaları

KANUN	MALİ TATİL KAPSAMINDAKİ BİLDİRİMLER
4857 sayılı İş Kanunu	<ul style="list-style-type: none">• İşyerini Bildirme• Tebliğ edilen idari para cezalarının son ödeme günü• İş müfettişleri tarafından istenen belgelerin son ibraz günü.
5510 sayılı Kanun	<ul style="list-style-type: none">• İşyeri bildirgesinin verilmesi süresi,• İşe giriş ve işten çıkış bildirgesinin verilme süresi,• Aylık prim ve hizmet belgesinin verilme süresi,• İdari para cezalarına itiraz ve ödeme süresi,• Prim ödeme süresi,• Prim borçlarına itiraz süresi,• Asgari işçilik oranına itiraz süresi,• Askerlik ve borçlanma bedellerinin ödenmesi,• Sosyal Güvenlik Kurumu müfettişleri ile denetmenleri tarafından istenen defter ve belgelerin son ibraz günü.
4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu	<ul style="list-style-type: none">• İdari para cezalarının ödenme süresi

5604 sayılı Kanunun iş ve sosyal güvenlik uygulamalarını içeren düzenlemelerin usul ve esasları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yetkisine bırakılmıştır.⁶ Bu anlamda 2007 yılında 5604 Sayılı Mali Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanunun 2'nci maddesinin Uygulanmasına İlişkin Tebliğ⁷ yayınlanmıştır. Bu tebliğ hükümlerine göre işlem yapılmaktadır.

4.1- Mali Tatil Uygulamasının 4857 Sayılı İş Kanununa Etkisi

4857 sayılı İş Kanunu kapsamında iki tür kamu bildirim yükümlülüğü gündeme gelmektedir. Bunlardan birincisi, işyerini bildirme yükümlülüğü, ikincisi ise işverene tebliğ edilen idari para cezalarının ödenme tarihinin son günüdür. Bu iki yasal yükümlülük haricinde diğer İş Kanununa ilişkin tüm yükümlülükler mali tatil kapsamı dışında tutulmuştur, örneğin toplu çıkış bildirim gibi.⁸

4857 sayılı İş Kanununa göre, bir işyeri kuran, her ne suretle olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya tamamen değiştiren veya herhangi bir sebeple faaliyetine son veren ve işyerini kapatan işveren, işyerinin unvan ve adresini, çalıştırılan işçi sayısını, çalışma konusunu, işin başlama veya bitme gününü, kendi adını ve soyadını yahut unvanını, adresini, varsa işveren vekili veya vekillerinin adı, soyadı ve adreslerini bir ay içinde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirmek zorundadır.⁹

İşyerini bildirme uygulaması mali tatil kapsamında değerlendirildiğinden, bir aylık işyerini bildirme süresinin son günü mali tatile rastladığı durumda, işyerinin bildirimi en geç 27 Temmuz 2017 Perşembe günü sona erecektir. Buna karşılık işyerini bildirme süresi mali tatilin son gününü izleyen

⁶ 5604 Sayılı Kanun, Madde 2/2.

⁷ 5604 Sayılı Mali Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanunun 2'nci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Tebliğ, Resmî Gazete Tarih: 30.06.2007, Sayı: 26568.

⁸ Tebliğ, Madde 7.

⁹ 4857 sayılı İş Kanunu, Resmi Gazete Tarih: 10/6/2003 Sayı: 25134.

beş gün içerisinde sona eriyorsa, yükümlülüğün yerine getirilmesi için son gün 25 Temmuz 2017 Salı günü olacaktır.

4857 sayılı İş Kanununa göre verilen idari para cezalarının ne zaman ödeneceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Kamu alacağı niteliği gereğince bu alacaklar, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunu hükümlerine göre tahsil edilmektedir. Buna göre kesinleşen idari para cezalarının işverene tebliğ edilmesini takiben bir ay içerisinde ilgili Maliye mercilerine ödemesi gerekmektedir.¹⁰ Kesinleşen, idari para cezalarının son ödeme gününün mali tatil günlerine rastlaması halinde 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlaması halinde 25 Temmuz 2017 Salı günü, son ödeme günü olarak kabul edilecektir.

Diğer yandan mali tatil süresince iş müfettişleri tarafından denetim ve teftiş yapılabilecektir;¹¹ ancak denetime esas olarak istenen bilgi ve belgeler, çalışanlar açısından mali tatilin bölünmesi anlamına gelecektir. Dolayısıyla iş müfettişleri tarafından istenen bilgi ve belgelerin ibraz edilme süresinin son günü mali tatil dönemine rastlaması halinde 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlaması halinde 25 Temmuz 2017 Salı günü, ibraz süresinin son günü olarak kabul edilecektir.

Bunlar haricinde 4857 sayılı İş Kanunu idari para cezalarına itiraz edilme süreleri, dava açma süreleri ile diğer bildirim yükümlülükleri mali tatil uygulaması kapsamında değildir.

4.2. Mali Tatil Uygulamasının 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na Etkisi

Sosyal güvenlik mevzuatı açısından, işverenlerin gerek kendi işyerleri gerekse de sigortalıları açısından yerine getirmesi gereken periyodik kamu yükümlülükleri bulunmamaktadır. Özellikle de bu yükümlülüklerin yasal süresi içerisinde getirilmemesi idari yaptırımlar gerektirdiğinden, söz konusu yükümlülükler mali tatilin etkisi önemli olmaktadır.

a) Mali Tatil Uygulamasının İşyeri Bildirgesinin Verilme Süresine Etkisi

İşverenler yeni kurdukları, devir aldıkları veya intikal eden işyerini Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) bildirmek zorundadır. Söz konusu bildirim, SGK tarafından hazırlanan matbu form olan işyeri bildirgesiyle yapılmaktadır. İşyeri bildirgesinin verilme süresi, işyerinin kurulmasına neden olan gerekçeye göre değişiklik göstermektedir. 5510 sayılı Kanunun 11'inci maddesine göre bu süreler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

¹⁰ 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Resmî Gazete Tarih: 28/07/1953, Sayı: 8469., Madde 37/2.

¹¹ Tebliğ, Madde 8/e.

Tablo 4: İşyeri Bildirgesi Verilme Süreleri¹²

DURUM	İŞYERİ BİLDİRGESİ VERİLME SÜRESİ
• Yeni açılan işyeri	• En geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarih
• İşyeri nev'inin değişmesi, şirkete katılma,	• Durumun ticaret siciline tesciline ilişkin ilân tarihini takip eden on gün içinde
• Adi şirketlerde yeni ortak alınması	• En geç yeni ortağın alındığı tarihi takip eden on gün içinde
• İşyerinin başka bir ile taşınması	• Nakil tarihini takip eden on gün içinde
• Sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin başka bir işverene devredilmesi	• İşyerinin devralındığı tarihi takip eden on gün içinde
• İşyerinin miras yoluyla intikali halinde	• Ölüm tarihinden itibaren en geç üç ay içinde

Tablo 4'e göre, işyeri bildirgesinin verilme süresinin son günü mali tatil dönemine rastlaması halinde 27 Temmuz 2017 Perşembe Günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlaması halinde 25 Temmuz 2017 Salı Günü, bildirgenin verilme süresinin son günü olarak kabul edilecektir.

b) Mali Tatil Uygulamasının İşe Giriş ve İşten Çıkış Bildirgesine Etkisi

İşverenler, çalıştırdıkları 4/a sigortalılarının işe girişlerinde ve işten çıkışlarında SGK'ya bildirmek zorundadır. Söz konusu bildirimler, SGK tarafından hazırlanan matbu formlarla yeni işten çıkış bildirgesi ve işten ayrılış bildirgesiyle yapılmaktadır. 5510 sayılı Kanunun 8'inci maddesine göre, işe giriş- işten ayrılış bildirgesinin verilme süresi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 5: İşten Çıkış Bildirgesi ile İşten Ayrılış Bildirgesinin Verilme Süresi¹³

İŞTEN ÇIKIŞ BİLDİRGESİ ile İŞTEN AYRILIŞ BİLDİRGESİNİN VERİLME SÜRESİ		
Durum	Bildirgelerin Verilme Süresi	
İşe Giriş Bildirgesi	• 4/a kapsamında sigortalı sayılanlar	• En geç sigortalılık başlangıcından önce
	• İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar	• En geç çalışmaya başlatıldığı gün
	• Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar	• En geç çalışmaya başlanılan tarihten sonra bir ay içerisinde
İşten ayrılış Bildirgesi	• İlk defa işyeri bildirgesi verilecek işyerlerinde ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanması	• En geç çalışmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içerisinde
	• 4/a kapsamında sigortalılığın sona ermesi	• En geç sigortalılığın sona erdiği tarihten itibaren 10 gün içinde

¹² 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Resmî Gazete Tarih: 16/06/2006 Sayı: 26200, Madde 11.

¹³ 5510 sayılı Kanun Madde 8 ve Madde 9.

Tablo 4'e göre, işe giriş-işten ayrılış bildirgelerinin verilme süresinin son günü mali tatil dönemine rastlaması halinde 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlaması halinde 25 Temmuz 2017 Salı Günü, bildirgelerinin verilmesi süresinin son günü olarak kabul edilecektir.

c) Mali Tatil Uygulamasının Aylık Prim ve Hizmet Belgesi'nin Verilme Süresine Etkisi

İşverenler gerek kendilerine gerekse çalıştırdıkları sigortalılara ait bazı bilgileri her ay düzenli olarak SGK'ya vermelidir. İşverenin adresi, unvanı, sigortalıların aylık kazançları, tahakkuk eden sigorta primleri ve diğer önemli sigortalılık bilgileri aylık prim ve hizmet belgesi aracılığıyla SGK'ya bildirilmektedir.

Söz konusu aylık prim ve hizmet belgesi, 4(a) kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıran;

- Özel nitelikteki işyeri işverenleri cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde,
- Resmi nitelikteki işyeri işverenleri ise, cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde, gün sonuna kadar SGK'ya göndermeleri zorunludur.¹⁴

Bu anlamda özel sektör işverenleri için 2017/Haziran ayına ait aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi süresi 23 Temmuz 2017 Pazar gününün hafta sonuna rastlaması nedeniyle 24 Temmuz 2017 Pazartesi günü olacaktır. Böyle bir durumda 2017/Haziran ayına ait aylık prim ve hizmet belgelerinin verilmesi gereken en son süre, mali tatil uygulaması dışında kalmaktadır. Ancak, bu durum, mali tatili izleyen beş gün kuralı içerisinde yer aldığından aylık prim ve hizmet belgelerinin verilmesi gereken en son gün 25 Temmuz 2017 Salı günü olacaktır.

İstisnai bir uygulama olarak dikkat edilmesi gereken önemli nokta, sigortalıların çalışılmadığına dair bildirim girişi yapılmasıdır. Geçici iş göremezlik ödeneği, iş kazası veya meslek hastalığı, analık veya hastalık hallerinde sigortalıya ödenmekte olup, bu ödeneğin ödenebilmesi için işverenler tarafından çalışılmadığına dair bildirim girişi yapılması gerekir. Söz konusu bildirim, elektronik sistemden yapılabildiği gibi, aylık prim ve hizmet belgesinde eksik gün nedeni (örneğin 01-İstiharat) seçilerek de yapılabilmektedir.

Aylık prim ve hizmet belgesinde seçim yapmak suretiyle "çalışılmadığına dair bildirim girişi" yapan işverenler için bildirim yapılması gereken son tarih 24 Temmuz 2017 Perşembe günü olacaktır. Çünkü "çalışılmadığına dair bildirim girişi" yapılması için son süre, aylık prim ve hizmet belgesine bağlı olarak ayın 23'ü olarak belirlenmiştir. Bu şekilde işlem yapan işverenler için bu süreye dikkat edilmesi gerekmektedir.

d) Mali Tatil Uygulamasının İdari Para Cezalarına İtiraz ve Ödeme Sürelerine Etkisi

5510 sayılı Kanunun 102. maddesinde, idari para cezası gerektiren fiil ve ceza miktarlarına yer verilmiştir. İlgili maddeye göre, SGK tarafından uygulanacak idari para cezaları işverene tebliğ edilmesiyle birlikte tahakkuk etmektedir. Tahakkuk eden tutar, tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde SGK'ya ya da SGK'nın ilgili hesaplarına yatırılmalıdır. Aynı süre içinde SGK'ya itiraz da edilebilir. İtiraz

¹⁴ İşveren Uygulama Tebliği, Resmî Gazete Tarihi: 01.09.2012 Sayı: 28398.

takibi durdurur. SGK tarafından itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre başvurunun yapılmamış olması halinde, idari para cezası kesinleşir.¹⁵

İtiraz için öngörülen 15 günlük sürenin son günü mali tatil dönemine rastlıyorsa 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlıyorsa 25 Temmuz 2017 Salı günü itiraz için son gün olarak kabul edilecektir.

e) Mali Tatil Uygulamasının Prim Ödeme Sürelerine Etkisi

Özel sektör işverenlerinin çalıştırdıkları sigortalılara ilişkin her ay tahakkuk eden primlerini takip eden ayın sonuna kadar SGK'ya ödemek zorundadır.¹⁶ Prim ödeme süreleri, mali tatil uygulaması kapsamındadır, ancak primlerin ödeme son günü, mali tatil günleri dışında kalmaktadır. Dolayısıyla 2017/Haziran ayına ait sigorta primlerinin son ödeme tarihi, olağan biçimde 31 Temmuz 2017 Perşembe günü olacaktır.

f) Mali Tatil Uygulamasının Prim Borcuna İtiraz Süresine Etkisi

SGK müfettişleri ile Sosyal Güvenlik Denetmenleri tarafından gerçekleştirilen denetimlerde, eksik prim ödendiği tespit edildiğinde SGK tarafından resen prim tahakkuku yapılmakta ve işverene tebliğ edilmektedir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde SGK'ya itiraz edebilir.¹⁷ Söz konusu bir aylık sürenin son günü mali tatil dönemine rastlıyorsa 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlıyorsa 25 Temmuz 2017 Salı günü itiraz için son gün olarak kabul edilecektir.

Asgari işçilik uygulamasında ise işverenlerin yapmış oldukları inşaat veya ihaleli işlerden dolayı SGK'ya yeterli oranda bildirmedeği tespit edilen işçilik tutarları, SGK tarafından eksik işçilik prim borcu olarak re'sen tahakkuk ettirilmekte ve işverenlere tebliğ edilmektedir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde SGK'ya itiraz edebilir.¹⁸ Söz konusu bir aylık sürenin son günü mali tatil dönemine rastlıyorsa 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlıyorsa 25 Temmuz 2017 Salı günü itiraz için son gün olarak kabul edilecektir.

g) Mali Tatil Uygulamasının Sigorta Borçlarının Ödenme Süresine Etkisi

Sigorta borçlanması tabiri, diğer bir ifade ile hizmet borçlanması kanunda yazılı nedenlerden dolayı sigorta kapsamına girmeyip o yıllardaki sigortayı para karşılığında ödemek anlamına gelmektedir. Bu anlamda, en çok bilinen borçlanma türleri askerlik borçlanması, yurtdışı borçlanması ve doğum borçlanmasıdır. Prim borçlanması yapılabilecek bu durumlara 5510 sayılı Kanunun 41. maddesinde değinilmiştir. İlgili Kanun'da sayılan borçlanabilecek hallerin varlığı sigortalılar tarafından ispatlanmalı ve SGK'ya başvurularak borçlanma talebinde bulunulmalıdır. Hak sahibinin başvurusu üzerine,

¹⁵ 5510 sayılı Kanun, Madde 102.

¹⁶ SSIY, Madde 108.

¹⁷ 5510 sayılı Kanun, Madde 86.

¹⁸ 5510, Madde 85.

SGK kendilerine borçlanma tutarı belirler. Hesaplanan prim borcunun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlanma gerçekleşmiş sayılır.¹⁹ Söz konusu prim borçlarının ödenmesi için gerekli olan bir aylık sürenin son günü mali tatil dönemine rastlıyorsa 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlıyorsa 25 Temmuz 2017 Salı günü son gün olarak kabul edilecektir.

h) Mali Tatil Uygulamasının İstenen Bilgi ve Belge Sürelerine Etkisi

Mali tatil günleri, SGK müfettişleri ile Sosyal Güvenlik Denetmenlerinin incelemeleri sırasında etkili değildir. Denetimlerin, 1 Temmuz ile 20 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilmesine engel bir durum bulunmamaktadır. Ancak, denetim için istenen yasal bilgi ve belgelerin gönderilmesi için işverene tanınan ibraz süresi, mali tatil uygulamasında önemli bir yere sahiptir. Buna göre istenen yasal bilgi ve belgelerin gönderilmesi için işverene verilen sürenin son günü mali tatil dönemine rastlıyorsa 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlıyorsa 25 Temmuz 2017 Salı günü son gün olarak kabul edilecektir.

4.3- Mali Tatil Uygulamasının 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa Etkisi

4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre verilen idari para cezalarına itiraz süreleri mali tatil kapsamındadır. İlgili Kanunun 54. Maddesine göre, işsizlik sigortası uygulamasına ilişkin işlemlere karşı sigortalıların ve işverenlerin yapacakları itirazlardan Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen görevlerle ilgili olanlar SGK'ya, diğerleri ise Türkiye İş Kurumuna yapılır. İtirazların, işlemin tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yapılması gerekmektedir.²⁰ Söz konusu 15 günlük sürenin son günü, mali tatil dönemine rastlıyorsa 27 Temmuz 2017 Perşembe günü, mali tatilin son gününü izleyen beş günlük süreye rastlıyorsa 25 Temmuz 2017 Salı günü son gün olarak kabul edilecektir.

5- SONUÇ

İşverenlerin kamu yükümlülüklerini yerine getirmeleri amacıyla yapılan işlemler düzen ve süreklilik istemektedir. Periyodik süreçlerle gerçekleştirilen bu işlemler, yıl içerisinde yoğunluk oluşturduğu gibi sağlıklı çalışmanın gerçekleştirilmesini de zorlaştırmaktadır. Bu anlamda, kamu yükümlülüklerinin ertelenmesi, çalışma hayatının düzenlenmesi, çalışma barışının sağlanması ve çalışanların korunması açısından mali tatil uygulaması önem kazanmaktadır.

2007 yılından itibaren her yıl Temmuz ayının ilk 20 günü mali tatil uygulaması olarak kabul edilmiştir. Temmuz ayının yirmi günü de mali tatile dâhil edilmektedir. Eğer haziran ayının son günü tatil gününe rastlıyorsa, mali tatil, temmuz ayının ilk iş günü başlamaktadır. Mali tatil süresince vergisel yükümlülükler ertelenmektedir. Bu dönemde, vergiye ilişkin incelemeler yapılamamakta olup bu incelemeler için gerekli bilgi ve belgeler istenmemektedir.

Mali tatil sonrası erteleme, iki türlü uygulanmaktadır. Bunlardan birincisi, yasal süresinin son günü mali tatile rastlayan yükümlülüklerdir, ikincisi ise, 21-25 Temmuz (bu tarihler dâhil) arasında biten yükümlülüklerdir. Bu ayrıma göre, yasal süresinin son günü mali tatile rastlayan yükümlülükler mali tatil bitiminden itibaren yedi gün uzatılmış sayılırken, 21-25 Temmuz (bu tarihler dahil) arasında

¹⁹ 5510 Sayılı Kanun, Madde 41.

²⁰ 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu, Resmî Gazete Tarih: 08/09/1999, Sayı:23810, Madde 54.

rastlayan yükümlülüklerin son günü ise mali tatilin son gününü izleyen beşinci günün mesai bitimi olarak kabul edilmektedir.

Mali tatil uygulaması genel itibariyle mali işlerle ilişkilendirilse de 5604 Sayılı Kanun'un ikinci maddesinde belirtildiği üzere iş ve sosyal güvenlik hukuku açısından bazı yükümlülükler de bu uygulama kapsamına alınmıştır. 4857 sayılı İş Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda düzenlenen kamu yükümlülükleri, mali tatil kapsamına alınmıştır. Ancak istisnai olarak iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri, toplu çıkış bildirimleri ile çalışılmadığına dair SGK'ya yapılan bildirim girişleri mali tatil uygulaması dışında bırakılmıştır.

KAYNAKÇA

- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Resmî Gazete Tarih: 16/06/2006 Sayı: 26200.
- 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Resmî Gazete Tarih: 28/07/1953, Sayı: 8469.
- 5604 Sayılı Mali Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanunun 2'nci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Tebliğ, Resmî Gazete Tarih: 30.06.2007, Sayı: 26568.
- 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Resmî Gazete Tarih: 9/11/1982, Sayı: 17863 (Mükerrer).
- 5604 Sayılı Malî Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete Tarih: 28/3/2007, Sayı: 26476.
- 4857 sayılı İş Kanunu, Resmî Gazete Tarih: 10/6/2003 Sayı: 25134.
- 28.09.2006 Tarih ve 1275 Sayılı Kanun Teklifi, (Çevrimiçi: <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/2/2-0866.pdf>), Erişim tarihi: 14 Haziran 2017.
- 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu, Resmî Gazete Tarih: 08/09/1999, Sayı:23810.
- İşveren Uygulama Tebliği, Resmî Gazete Tarihi: 01.09.2012 Sayı: 28398.